ปัจจัยที่มีความสำคัญกับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวย : กรณีศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

Factors Influencing Hazard-Prevention Behaviors Regarding Chemical Use Among Beauty Salon Workers: A Case Study in Mueang District, Pathum Thani Province

สุวรรณภา โตอดิเทพย์
Suwannapa Toadithep
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจความงาม คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยชินวัตร
Department of Aesthetic Business Management, Faculty of Health Sciences,
Shinawatra University
Corresponding author: E-mail: Suwannapa.t@siu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) 1 กุมภาพันธ์ 2567
วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 25 กุมภาพันธ์ 2567
วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 15 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวยในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ ระดับการศึกษา รายได้ โรคประจำตัว ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การได้รับอันตรายจากสารเคมี และประสบการณ์การได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับสารเคมี) ปัจจัย ด้านสภาพการทำงาน (ระยะเวลาในการทำงานต่อวัน การจัดให้มีการป้องกันอันตรายจากสารเคมี) และปัจจัยด้านการรับรู้อันตรายจากการใช้สารเคมี (การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากสารเคมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากสารเคมี ประสิทธิผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีและความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี) กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวยใน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจบริการแต่งผม-เสริมสวยเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ไม่มีความซับซ้อน สามารถเปิดดำเนินกิจการได้ง่าย ในทุกพื้นที่ทั้งในชุมชน หมู่บ้าน และห้างร้านต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ ทำให้ธุรกิจนี้ได้รับความสนใจจากนักลงทุนใหม่ที่ไม่มีความรู้ และไม่มีประสบการณ์ในด้านการทำผมมาก่อน ลักษณะงานเป็นอาชีพอิสระ ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจรายย่อยที่ไม่มีสัญญาการจ้างงาน จึงจัดเป็นอาชีพที่อยู่ในกลุ่มแรงงานนอกระบบกลุ่มหนึ่ง ที่ไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายคุ้มครองแรงงานและไม่มีหลักประกันสังคมจากการทำงาน ทำให้ขาดหลักประกันในชีวิต ขาดโอกาสในเรื่องทรัพยากรและการสนับสนุนจากภาครัฐ รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจใน ตัวตน สิทธิกฎหมายและสุขภาพความปลอดภัยในการทำงานที่พึงมีพึงได้ (แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน, 2563)

นอกจากการขาดสวัสดิการทางสังคมแล้ว กลุ่มผู้ประกอบอาชีพช่างเสริมสวยเหล่านี้ยังต้องเผชิญกับปัจจัยอันตรายด้านสารเคมี (อดุลย์ บัณฑุกุล, 2561: 199-201; บุญธรรม ทุมพงษ์,2560: 47) แต่เนื่องจากการบริการที่สามารถทำเงินเข้าร้านได้มากที่สุด ได้แก่ การดัดผม การยืดผม การย้อมผม และการทำแฟชั่นสีผม (ธุรกิจเสริมสวย, 2563) จึงทำให้ผู้ประกอบการร้านเสริมสวยให้ความสนใจ และมีการใช้สารเคมีในการให้บริการดังกล่าวมากยิ่งขึ้น อีกทั้งบริษัทผู้ผลิตผลิตภัณฑ์แต่งผม-เสริมสวยต่าง ๆ ได้พยายามคิดค้นและกระตุ้นการทำแฟชั่นใหม่ๆ จึงทำให้มีการใช้สารเคมีกันอย่างแพร่หลาย

ขั้นตอนการให้บริการมักจะเริ่มต้นด้วยการสระผมด้วยแชมพูและครีมนวดผม แล้วตามด้วยบริการอื่น ๆ ตามความต้องการของลูกค้า เช่น การดัดผม ทำสีผม (ย้อมผม) ยืดผม ซึ่งในขั้นตอนเหล่านี้ ช่างจะมีการผสมน้ำยาซึ่งมีส่วนประกอบของสารเคมีต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสสัมผัสสารเคมีจากการสูดดมหรือการสัมผัสทางผิวหนังหากไม่มีการใช้เครื่องป้องกันอันตรายนอกจากนี้การจัดแต่งทรงผม ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการตัดซอย ยังทำให้ช่างมีโอกาสสัมผัสสารเคมีจากการใช้เจลหรือสเปรย์แต่งผมอีกด้วย จะเห็นได้ว่าในการบริการแต่ละครั้งจะมีการสัมผัสสารเคมี โดยเฉพาะช่างเสริมสวยเป็นผู้ที่ต้องทำงานสัมผัสสารเคมีอย่างต่อเนื่องทุกวัน แม้ว่าสารเคมีส่วนใหญ่จะผ่านการรับรองว่าปลอดภัย แต่ยังไม่มีการระบุถึงปริมาณการสัมผัสสารในระดับที่ปลอดภัย (วันชัย สุธีวีระขจร, 2561: 44)

ผลกระทบจากสารเคมีในการประกอบอาชีพช่างเสริมสวยหากเข้าสู่ร่างกายทำให้เกิดการระคายเคือง ผิวหนังอาจมีอาการคัน ปวดแสบ ปวดร้อนบริเวณที่สัมผัส และมีผื่นแดง อาจเป็นพิษต่อผิวหนังหากได้รับสารเคมีซ้ำและต่อเนื่องจะมีการสะสมและ

ทำลายอวัยวะต่าง ๆ เป็นสารก่อมะเร็งและทำลายไต ตับ ปอด ระบบประสาทส่วนกลาง เป็นสารมีฤทธิ์กัดกร่อน และมีผลต่อระบบทางเดินอาหารและระบบทางเดินหายใจ หากมีการสัมผัสถูกตา จะมีฤทธิ์กัดกร่อน ทำให้เกิดการระคายเคืองรุนแรง เป็นแผลแสบไหม้ อาจทำให้มองไม่เห็นถึงขั้นตาบอดได้ การสัมผัสสารติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้เกิดการทำลายเนื้อเยื่อ สารนี้มีฤทธิ์กัดกร่อนเนื้อเยื่อ

จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์แต่งผม-เสริมสวยมีส่วนประกอบของสารเคมีที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพทั้งในระยะเฉียบพลันและเรื้อรัง โดยการสัมผัสทางเดินหายใจ ทางผิวหนัง ทางตา และทางปาก ซึ่งหากช่างเสริมสวยรู้จักวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นจะช่วยลดความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากสารเคมีได้ แต่วิธีที่ดีที่สุด คือ การป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายซึ่งช่างเสริมสวยสามารถทำได้โดยการเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสม การเก็บรักษาสารเคมีให้ปลอดภัย หลีกเลี่ยงการสัมผัสโดยตรง โดยเฉพาะสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่คาดว่าจะทำให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพของตน

ปัจจุบันมีการสำรวจด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของสถานบริการแต่งผม-เสริมสวยทั่วประเทศและกรุงเทพมหานคร โดยกระทรวงสาธารณสุข (2562) พบว่าในด้านสุขภาพไม่มีการตรวจสุขภาพประจำปี ร้อยละ 56.25 ไม่หยุดปฏิบัติงานขณะเจ็บป่วยถึงร้อยละ 60.42 และไม่มีผ้าปิดปาก-ปิดจมูกร้อยละ 39.58 ในด้านสิ่งแวดล้อมมีการระบายอากาศไม่เหมาะสมร้อยละ 33.33 และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัยโดยการสัมภาษณ์และการสังเกตช่างเสริมสวย เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับสภาพการทำงาน การปฏิบัติตัวขณะทำงานและภาวะสุขภาพพบว่า เป็นการให้บริการที่ไม่มีการปิดพักเที่ยง สถานที่ให้บริการมีการดัดแปลงจากที่พักอาศัยทำเป็นร้านเสริมสวยหรือเป็นการเช่าพื้นที่ในแหล่งชุมชนเพื่อเปิดกิจการมีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ มีการตกแต่งร้านตามกำลังเงินทุน เปิดให้บริการตามปริมาณและความพอใจของช่างเสริมสวยและลูกค้าที่มารับบริการ ส่วนใหญ่เปิดให้บริการเกี่ยวกับการสระ-ไดร์ การดัดผมการยืดผม การทำสีผม และการจัดแต่งทรงผม เป็นต้น ซึ่งการให้บริการที่กล่าวมาล้วนแต่ต้องใช้ผลิตภัณฑ์แต่งผม-เสริมสวยที่มีส่วนประกอบของสารเคมีทั้งสิ้น โดยสารเคมีเหล่านี้สามารถเข้าสู่ร่างกายได้ทั้งทางผิวหนัง ทางเดินหายใจและทางตา แล้วส่งผลกระทบต่อสุขภาพช่างเสริมสวยได้ส่วนในด้านการปฏิบัติตนพบว่าไม่มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลถึงร้อยละ 65 เนื่องจากรู้สึกว่าทำงานไม่ถนัด ไม่ได้เตรียมอุปกรณ์ป้องกันไว้และคิดว่าสารเคมีนั้นไม่อันตราย เพราะมีการรับรองจากคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ไม่มีอ่างล้างมือเฉพาะร้อยละ 70 มีพัดลมดูดอากาศร้อยละ 70 แต่ไม่ได้

เปิดใช้งานขณะให้บริการเนื่องจากรู้สึกว่าสารเคมีที่ใช้มีกลิ่นหอมจึงไม่อันตรายคิดเป็นร้อยละ 40 ไม่มีการแยกทำความสะอาดผ้าที่ปนเปื้อนสารเคมีเนื่องจากคิดว่าสารเคมีไม่ใช่เชื้อโรคจึงไม่น่าจะมีอันตรายและคิดว่ายุ่งยากในการแยกซักร้อยละ 50 ไม่มีการแยกเก็บผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของสารเคมี ร้อยละ 40 ไม่ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีเนื่องจากไม่มีเวลาร้อยละ 40 ไม่เคยได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีร้อยละ 30 เลือกใช้ผลิตภัณฑ์แต่งผมตามคำโฆษณาร้อยละ 30 เลือกตามคำแนะนำของผู้อื่นร้อยละ 20 นอกจากนี้ในเรื่องภาวะสุขภาพสอบถามตามการรับรู้ของช่างเสริมสวยพบว่าเคยมีอาการผื่นแพ้ที่มือจากการสัมผัสสารเคมีร้อยละ 30 มีอาการแสบจมูกร้อยละ 20 และอาการหอบหืดร้อยละ 10 และมีการดูแลสุขภาพตนเอง เช่น ใส่ถุงมือขณะใช้สารเคมี ใส่ผ้าปิดปากปิดจมูก เปิดพัดลมระบายอากาศ หากมีอาการหลายวันจึงจะไปพบแพทย์ บางครั้งซื้อยามารับประทานเองด้วย จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าช่างเสริมสวยมีโอกาสสัมผัสสารเคมีทำให้เสี่ยงต่อการได้รับอันตรายจากการปฏิบัติงานได้ดังนั้นการควบคุมป้องกันจึงมีความสำคัญที่จะลดความเสี่ยงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมี

จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมีเพื่อป้องกันการเกิดอันตรายจากการใช้สารเคมี ของช่างเสริมสวย ร้านเสริมสวยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ร้านเสริมสวยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เป็นการประกอบธุรกิจขนาดเล็กมีช่างประจำร้าน 1 คน และมีผู้ช่วยประจำร้านอย่างน้อย 1 คนโดยขั้นตอนการให้บริการมักจะเริ่มต้นด้วยการสระผมด้วยแชมพูและครีมนวดผม แล้วตามด้วยบริการอื่น ๆ ตามความต้องการของลูกค้า หากช่างเสริมสวยมีพฤติกรรมการป้องกันที่เหมาะสม จะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบอาชีพช่างเสริมสวยมีความปลอดภัยจากการใช้สารเคมีในการทำงาน ซึ่งปัจจัยการรับรู้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม การรับรู้ของช่างเสริมสวยที่ไม่สวมเครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเนื่องจากคิดว่าสารเคมีนั้นไม่อันตราย การไม่ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีเนื่องจากไม่มีเวลา การไม่เปิดพัดลมระบายอากาศขณะให้บริการ เนื่องจากรู้สึกว่าสารเคมีที่ใช้มีกลิ่นหอมจึงไม่อันตราย เป็นต้น จากที่กล่าวมาการรับรู้ความรุนแรงจากสารเคมี การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการได้รับอันตราย และความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อการมีพฤติกรรมการป้องกันไม่ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันอันตรายไม่เหมาะสมด้วย ดังนั้นจึงประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Health Belief Model) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ว่าปัจจัยใดมีคามสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้สารเคมี ของช่างเสริมสวย เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้มา

พัฒนาเป็นแนวทางให้ช่างเสริมสวยมีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนัก นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี เพื่อป้องกันอันตรายจากสารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวยในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ ระดับการศึกษา รายได้ โรคประจำตัว ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การได้รับอันตรายจากสารเคมี และประสบการณ์การได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับสารเคมี) ปัจจัย ด้านสภาพการทำงาน (ระยะเวลาในการทำงานต่อวัน การจัดให้มีการป้องกันอันตรายจากสารเคมี) และปัจจัยด้านการรับรู้อันตรายจากการใช้สารเคมี (การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากสารเคมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากสารเคมี ประสิทธิผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีและความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี) กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวยใน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ โรคประจำตัว ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การได้รับอันตรายจากสารเคมี และประสบการณ์การได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับสารเคมี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวยในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

2. ปัจจัยด้านสภาพการทำงานได้แก่ ระยะเวลาในการทำงานต่อวัน การจัดให้มีการป้องกันอันตรายจากสารเคมี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวยในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

3. ปัจจัยด้านการรับรู้อันตรายจากการใช้สารเคมีได้แก่ การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากสารเคมี การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากสารเคมี ประสิทธิผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีและความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวยในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่ศึกษา ร้านช่างเสริมสวยในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

2. จำนวนกลุ่มตัวอย่างร้านเสริมสวยใน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 50 ร้าน

2.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ช่างเสริมสวยและผู้ช่วยช่างเสริมสวย ในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีโครงสร้างผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งอ้างอิงมาจากวิจัยของ พรแก้ว เหลืองอัมพร (พ.ศ. 2556) จำนวน 1 ชุด มี 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ โรคประจำตัว ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การได้รับอันตรายจากสารเคมี ประสบการณ์การได้รับการอบรมเกี่ยวกับสารเคมี เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบและเติมข้อความ จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านสภาพการทำงาน ประกอบด้วย ระยะเวลาในการทำงานต่อวัน การจัดให้มีการป้องกันอันตรายจากสารเคมี เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบและเติมข้อความจำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านการรับรู้อันตรายจากการใช้สารเคมี เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรค (Protection Motivation Theory)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ โดยขอความร่วมมือจากประชาชนที่มีลักษณะการทำงานคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลหลังการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น

3. เก็บแบบสอบถามได้ครบจำนวนทั้งหมด และทำการตรวจสอบเครื่องมือตรวจสอบพบว่ามีคำตอบสมบูรณ์ครบถ้วน และนำไปวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ มาจัดระเบียบข้อมูลและรหัส วิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติระดับที่ .05 และบันทึกข้อมูลลงโปรแกรม SPSS

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้ในการอธิบาย ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัย

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติอนุมาน (Inferential statistics)

2.1 ใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล อายุ รายได้ประสบการณ์การทำงาน ปัจจัยด้านสภาพการทำงาน ระยะเวลาในการทำงานต่อวัน และปัจจัยด้านการรับรู้อันตรายจากการใช้สารเคมี การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากสารเคมี การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากสารเคมี การรับรู้ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และความคาดหวัง ใช้ประสิทธิผลต่อพฤติกรรมป้องกันอันตราย ซึ่งมีระดับการวัดตั้งแต่อันตรภาคมาตราขึ้นไป กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เฉลี่ยรายข้อ ความรู้ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน พบว่าข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้มากที่สุดคือข้อที่ 4. การป้องกันและควบคุมมลพิษในสภาพแวดล้อมการทำงานของผู้ปฏิบัติที่ดีที่สุด คือ ป้องกันและควบคุมที่ตัวผู้ปฏิบัติงาน คะแนนเฉลี่ยมีความรู้อยู่ในระดับสูง (X = .71) (S.D. = 1.057) ข้อที่มีความรู้น้อยที่สุดคือ ข้อที่ 8.สัญลักษณ์รูปแบบวงกลม พื้นที่สีฟ้า สัญลักษณ์ภาพสีขาวเป็นเครื่องหมายความปลอดภัยประเภทเครื่องหมายห้าม และข้อที่ 9.ผู้ปฏิบัติงานต้องสามารถปฏิเสธไม่ทำงานที่เห็นว่าไม่ปลอดภัย เช่น ปฏิเสธไม่ทำงานกับเครื่องมือเครื่องจักรที่ไม่ได้ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกัน คะแนนเฉลี่ยมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (X = .49) (S.D.=.502)

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยรายข้อ ทัศนคติด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานพบว่าข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติมากที่สุดคือข้อที่ 7. การป้องกันอุบัติเหตุเป็นหน้าที่ของท่านที่ท่านจะต้องปฏิบัติ คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างดี (X= 3.25) (S.D.= 1.242)

3. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยรายข้อการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานพบว่าข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติงานมากที่สุดคือข้อที่7.ท่านปฏิบัติงานภาระร่างกายที่ไม่พร้อม เช่น ไม่สบาย เจ็บป่วย อ่อนเพลียหรือดื่มสุรา คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างถูกต้อง (X= 3.28) (S.D.= 1.207)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานพบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

6. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ การศึกษา พบว่าการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

7. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ฝ่ายงาน พบว่าฝ่ายงานกับการปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

8. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน พบว่าประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

9. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ การได้รับคำแนะนำ พบว่า การได้รับคำแนะนำมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

10. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ การได้รับอุบัติเหตุ พบว่า การได้รับอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

11. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ความรู้พบว่าความรู้ทำงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

12. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ทัศนคติ พบว่าทัศนคติไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

บรรณานุกรม

กิจจา ชื่นบาน. (2561). *ความปลอดภัยและการควบคุมมลพิษ*. นนทบุรี: ศูนย์ส่งเสริมอาชีวะ.

กัลยา วงค์อามาตย์. (2560). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการดูแลที่บ้านของผู้ดูแลผู้ป่วยผ่าตัดสมองที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาเอกการพยาบาลสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยมหิดล.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2559ก). *Ammonia. ในศูนย์ ข้อมูลวัตถุอันตรายและเคมีภัณฑ์*. เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2560 จาก http://msds.pcd.go.th/searchName.asp?vID=95

กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. (2562). *คู่มือสถานที่เสริมสวยหรือแต่งผม สะอาด ปลอดภัย ห่างไกลโรค.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2562). *สถิติการขึ้นทะเบียนสถานบริการแต่งผม-เสริมสวยในกรุงเทพมหานคร.* รายงานประจำปี ไม่ตีพิมพ์, กองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.

กองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. (2562). *รวมกฎหมายสำหรับปฏิบัติงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (ฉบับปรับปรุง) เพื่อใช้ เป็นคู่มือปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2535.* กรุงเทพฯ: กราฟฟิคไลน์.

กอบกุล พันธ์เจริญวรกุล. (2560). *ทฤษฎีการพยาบาลและการนำไปใช้.* กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

จริยา หัตถมาศ. (2560)**.** *ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรสวนมะลิ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาสุขศึกษา, มหาวิทยาลัยมหิดล.

จีระศักดิ์ เจริญพันธ์และเฉลิมพล ตันสกุล. (2560). *พฤติกรรมสุขภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

จันทร์เพ็ญ สันตวาจา. (2563). *แนวคิดพื้นฐานทฤษฎีและกระบวนการพยาบาล*. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.

ไชยนันต์ แท่งทอง, สรา อาภรณ์และสุพัตรา ละอองนวล. (2561).“การสำรวจอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพช่างทำเล็บ ในตำบลบ้านเลือก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 41(1), 56-66.

ฐานความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านเคมี. (2561). เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2560, จาก http://www.chemtrack.org/Board-Detail.asp?TID=0&ID=1080

นัฏฐิยา โยมไธสง. (2550). *สถานภาพด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของงสถานบริการแต่งผม-เสริมสวย เขตเทศบาลเมืองมหาสาคาม.* เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2560 จาก. http://www.journal.msu.ac.th/index.php?option=com_content&task=view&id=179&Itemid=38

บุญธรรม ทุมพงษ์. (2559). *ปัญหาสุขภาพจากการประกอบอาชีพเสริมสวยหรือแต่งผม. ในเอกสารการอบรมผู้ประกอบกิจการเสริมสวยหรือแต่งผมตามโครงการพัฒนายกระดับมาตรฐานสถานประกอบการรุ่นที่ 1 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2554 ณ โรงแรมรอยัลลิเวอร์เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร เรื่องปัญหาสุขภาพจากการประกอบอาชีพเสริมสวยหรือแต่งผม.* จัดโดยกองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.

ปิยะ แซ่จัง. (2560). ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดผื่นผิวหนังอักเสบบริเวณมือในนักศึกษาช่างทำผมหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร". *วารสารควบคุมโรค*, 38(2), 77-86.

พัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน. (2560). *สวัสดิการแรงงานนอระบบ 1. ในเอกสารประกอบเวทีรื่อเรื่องสวัสดิการสังคม*.เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2560 จาก. http://lpworker.com/document/socialwelfare.pdf

วิกรม เดชหนู. (2561). รายงานการวิจัยการปนเปื้อนเชื้อราของอุปกรณ์ในร้านแต่งผม – เสริมสวยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*, 23(2), 52-60.

วิทยา อยู่สุข. (2562). *อาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.